

Werk uitvoeren voor natuur in Willinks Weust

Nieuwsbrief Natura 2000-gebied Willinks Weust

Nummer 9, augustus 2019

Provincie Gelderland werkt samen met Waterschap Rijn en IJssel, Staatsbosbeheer en gemeente Winterswijk aan het versterken en herstel van de natuur in uw omgeving. We willen de natuur in Natura 2000-gebieden beter beschermen. Daarvoor zijn maatregelen nodig. In deze nieuwsbrief informeren we u onder andere over de start van de werkzaamheden vanaf begin oktober en nodigen we u uit voor de excursie op 14 september.

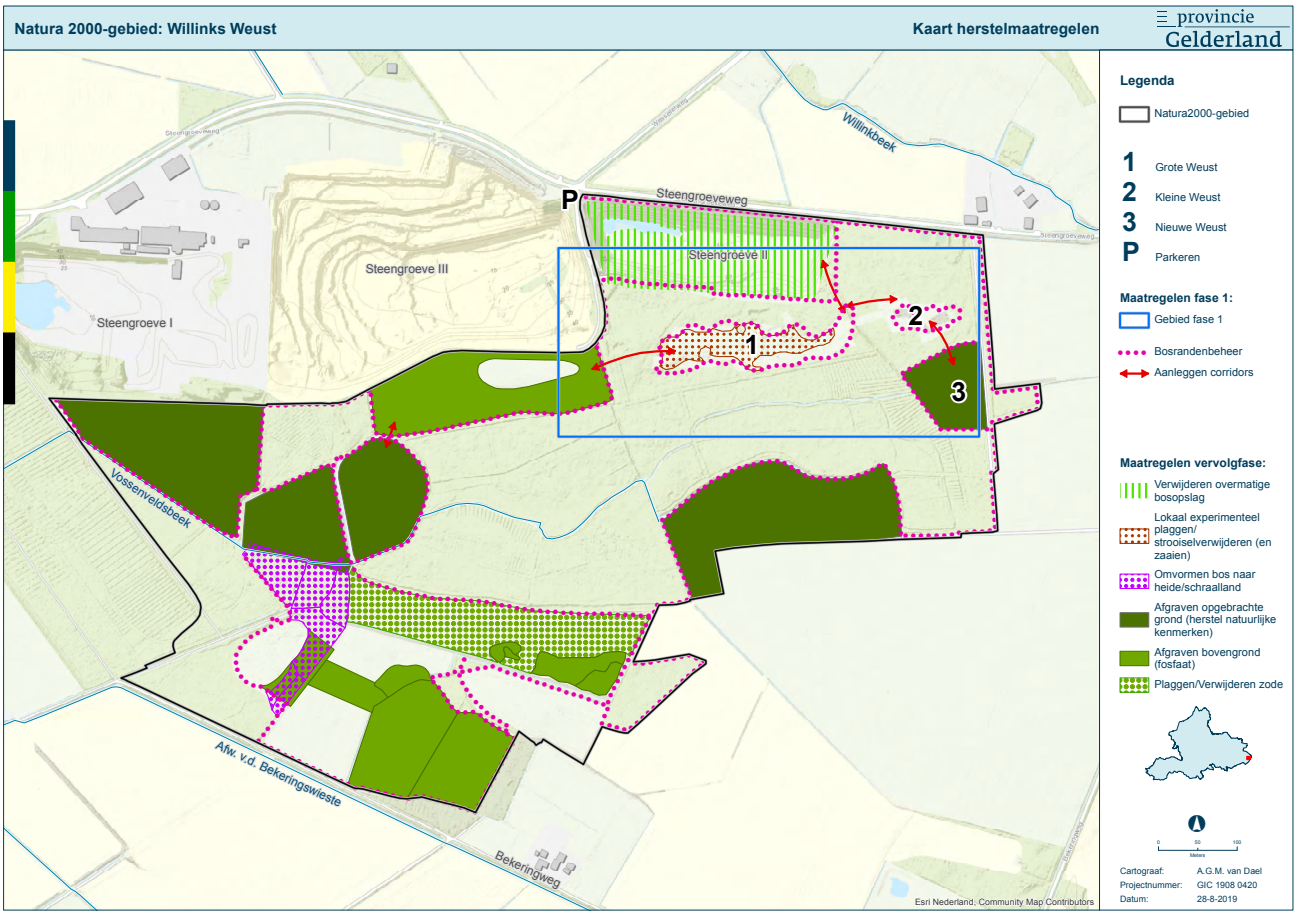
Start eerste fase uitvoering

In de vorige nieuwsbrief gaven we aan dat we waarschijnlijk na de zomer starten met het uitvoeren van de maatregelen voor natuurherstel. We gaan de werkzaamheden in enkele fasen uitvoeren. Inmiddels hebben we de uitwerking van het werk bij de Kleine en Grote Weust rond en starten we in oktober met bosrandenbeheer. Ook leggen we tussen deze kleine open terreinen verbindingszones aan.

Bosrandenbeheer

In Willinks Weust komen vooral in de Kleine en Grote Weust bijzondere planten- en diersoorten voor die kenmerkend zijn voor dit gebied en het moeilijk hebben. Dat blijkt uit monitoring en onderzoek van het gebied. Deze waardevolle en voedselarme graslanden zijn in oppervlakte en kwaliteit achteruitgegaan. Ze zijn van groot belang voor zeldzame plantensoorten en bijzondere insecten, zoals de kleine ijsvogelvlinder. Oorzaken van de achteruitgang zijn onder andere de bomen en struiken aan de randen van beide Weusten, die zich ontwikkeld hebben tot grote exemplaren. Schaduw en afgevallen bladeren zorgen ervoor dat de voedselarme bodem voedselrijker en zuur wordt. Door het weghalen van bomen en struiken verbetert de situatie. Een deel van de stobben wordt gefreesd waardoor de oppervlakte grasland toeneemt. We willen voorkomen dat de stobben van bomen en struiken die niet worden gefreesd, opnieuw tot grote exemplaren uitgroeien. Daarom gaan we ze met enige regelmaat afzagen. Daarnaast zullen we een strook van het grasland dat grenst aan de bosrand, niet jaarlijks maaien. Daarmee maken we de overgang van grasland naar bos geleidelijk. Hierdoor ontstaat een gevarieerde structuur met veel nectarplanten in de randzone. En dat is weer goed voor de insecten, zoals vlinders, libellen en bijen.

provincie Gelderland

Werkzaamheden 1e fase Willinks Weust

Bijzondere soorten behouden

We gaan zeer zorgvuldig te werk om schade aan planten, dieren en bodem te voorkomen. Een ecoloog heeft bomen en struiken die gekapt worden gemerkt. Bijzondere boom- en struiksoorten worden gespaard, zoals wilde appel, mispel en tweestijlige meidoorn. Ze kunnen de zaadbronnen voor de toekomst zijn. Verder houden we rekening met bomen die van belang zijn voor de oehoe. Aan de zuidkant van de Weusten wordt beperkt gekapt, want daar bevindt zich het soortenrijke eiken-haagbeukenbos. Dat is een bijzonder aan deze groeiplaats gebonden bostype.

Keizersmantel

Tweestijlige meidoorn, foto Jan van der Straaten, Saxifraga

Graslanden verbinden

De soortenrijke graslandpercelen rond de Kleine en Grote Weust liggen dicht bij elkaar, maar zijn niet met elkaar verbonden. Dat is een gemis, omdat diersoorten moeilijk tussen de open delen van Willinks Weust kunnen uitwisselen. Daarom worden corridors gemaakt, dat zijn verbindingen tussen de open terreinen. Van stroken van gemiddeld 20 meter breed halen we veel bomen en struiken weg, maar niet alle. De meeste boomstronken worden gefreesd, zodat de corridor jaarlijks kan worden gemaaid. Zo draagt deze maatregel niet alleen bij aan de uitwisseling van soorten, maar betekent ook een toename van de oppervlakte van deze soortenrijke graslanden.

Om de kwaliteit van het grasland te verbeteren, gaan we op 2 plekken de bovengrond afplaggen. Plantensoorten zoals klokjesgentiaan en blauwe zegge kunnen terugkeren. Uiteindelijk ontstaat een bloemrijk geheel van met elkaar verbonden graslanden. Dagvlinders als keizersmantel en grote weerschijnvlinder kunnen van het ene naar het andere leefgebied vliegen. Deze vlindersoorten zijn landelijk zeldzaam, maar komen momenteel nog wel in lage aantallen in Willinks Weust voor.

Later deze herfst gaan we met de hand het jeneverbesstruweel in de Grote en Kleine Weust ontdoen van het grootste deel van de daarin spontaan opgekomen struiken, zoals vuilboom en lijsterbes. De jeneverbessen in Willinks Weust zijn bijzonder omdat het hier een groeiplaats op rijkere bodem betreft. Ze groeien hier in combinatie met wilde rozen en bijzondere bramensoorten. Die soorten worden uiteraard gespaard.

Zorgvuldig te werk
Het werk voeren we zorgvuldig uit; de bodem en de daarop groeiende planten zijn kwetsbaar, vooral wanneer het nat is. Daarom willen we deze maatregelen voor de herfst uitgevoerd hebben. Het vellen van bomen en struiken, het frezen van de boomstronken en afvoeren gebeurt machinaal. Maar we gebruiken materieel dat aangepast is aan de bodemomstandigheden, we rijden via een uitgezette route en het werk wordt begeleid door een ecoloog. Stammen en takhout voeren we af, met uitzondering van enkele stammen die in het bos blijven liggen. Op een deel van de bodem van de nieuwe corridors halen we de humuslaag van de gekapte bosstrook weg, zodat zich daar schraal grasland kan ontwikkelen.
Naar verwachting zijn de werkzaamheden binnen 2 weken uitgevoerd.

Vervolg uitvoering
Na afronding van deze fase is een klein deel van het totale project gereed. Wanneer we met de 2e fase aan de slag gaan, is nog niet bekend. Daarvoor moet nog voorwerk worden afgerond en wordt een aanbestedingstraject doorlopen. In deze 2e fase gaan we onder andere de voedselrijke bovengrond afgraven en het grondwaterpeil verhogen.
Het streven is erop gericht alle werkzaamheden in 2021 te hebben afgerond.

14 september excursie
In juni heeft een groep belangstellenden het gebied al bezocht. Kon u daar niet bij zijn en bent u benieuwd wat er in deze 1e fase staat te gebeuren? Provincie Gelderland en Staatsbosbeheer organiseren opnieuw een excursie. U bent te gast in een gebied dat normaal niet is opengesteld.
De excursie is op zaterdag 14 september van 9.30 - 12.00 uur. Meld u uiterlijk 10 september aan via willinksweust@gelderland.nl, s.v.p. met vermelding van:
- uw naam
- telefoonnummer
- aantal personen.

U ontvangt dan een bevestiging van uw opgave. Nadere informatie over de excursie en de startplaats ontvangt u uiterlijk 2 dagen voor de excursie. Met vragen over de excursie kunt u ook terecht bij willinksweust@gelderland.nl.

Meer informatie
Voor vragen over de uitvoering kunt u contact opnemen met Doreen Rugers, boswachter bij Staatsbosbeheer, telefonisch via 06 54 95 74 03 of per mail d.rugers@staatsbosbeheer.nl.

Excursie in Willinks Weust

Bijzondere natuur beschermen en herstellen

Willinks Weust is een kleinschalig gebied met verrassende natuur. Dat komt door de speciale opbouw van de bodem: de ondergrond bestaat voor een deel uit muschelkalk en bontzandsteen, afgedekt met keileem en zand. Dit is voor Nederland en Europa uniek en levert bijzondere natuur op. Daarom maakt het gebied deel uit van Natura 2000; een netwerk van beschermde natuurgebieden in Europa. In een van de groeves broedt een paartje oehoes en is het leefgebied van de kamsalamander en de rugstreeppad. Zeldzame planten zoals karwijselie, vlozegge, blonde zegge, bevertjes en kammos voelen zich thuis in de vochtige graslanden. In het gebied vind je ook jeneverbesstruiken, hulst, beukenbossen en eiken-haagbeukenbossen. Deze bijzondere natuur willen we behouden en versterken. Veel zeldzame planten en dieren hebben het namelijk moeilijk. Hun leefgebied is klein, uit de lucht komt te veel stikstof en de grond is te droog en te voedselrijk. Als we de omstandigheden verbeteren, dan kan de natuur zich herstellen. Zo is de natuur beter bestand tegen onder andere stikstof in de bodem.

Jeneverbesstruweel in Willinks Weust

Gevolgen PAS-uitspraak rechter voor Natura 2000-gebieden

De Raad van State oordeelde op 29 mei dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet meer mag worden gebruikt in de vergunningverlening bij Natura 2000-gebieden. Doel van het PAS was om de natuur te versterken en tegelijkertijd economische groei mogelijk te maken.
Het beëindigen van het PAS heeft gevolgen voor economische activiteiten die stikstof produceren en die van invloed zijn op de Natura 2000-gebieden. Maar de uitspraak bevestigt het belang van het uitvoeren van maatregelen voor natuur. De noodzaak daarvoor is daarmee zelfs duidelijker geworden.

Natuurmaatregelen

Het uitvoeren van maatregelen voor natuur in en bij de Natura 2000-gebieden moet dus doorgaan. Deze maatregelen maken de natuur sterker, waardoor ze beter bestand is tegen te veel stikstof. In de 15 Gelderse Natura 2000-gebieden doen we dat door bijvoorbeeld het verwijderen van de voedselrijke toplaag van de bodem, het verhogen van het grondwaterpeil in en rondom deze natuurgebieden en het omvormen van (landbouw)gronden naar natuur.

Bescherming waardevolle natuur

Alle leden van de Europese Unie zijn verplicht om de waardevolle Natura 2000-gebieden te beschermen. Te veel stikstofuitstoot in de buurt van deze gebieden vormt een bedreiging voor de kwaliteit van de natuur. Activiteiten waarbij stikstof vrijkomt, zijn onder andere verkeer, landbouw en industrie. Stikstof verrijkt de bodem. Daar groeien planten goed op die van voedselrijke grond houden, zoals brandnetels en grassen. Beschermde plantensoorten die van voedselarme bodems houden verdwijnen, zoals de orchidee. En dieren die van deze planten afhankelijk zijn, overleven het ook niet, zoals bepaalde soorten libellen en vlinders. Iedereen die in de buurt van een beschermd natuurgebied een activiteit onderneemt waarbij stikstof vrijkomt, moet aantonen dat de uitstoot geen negatieve effecten heeft op deze natuur voor hij een vergunning kan krijgen.

Programma Aanpak Stikstof
Het voormalige PAS was een methodiek om ruimte te geven aan economische ontwikkelingen die stikstof produceren en daardoor van invloed zijn op de Natura 2000-gebieden. Door de combinatie van het verminderen van uitstoot van stikstof en het aanpakken van de gevolgen in de natuur, ontstond er weer extra ruimte voor nieuwe economische activiteiten die stikstof uitstoten. Met agrariërs waren afspraken gemaakt om de uitstoot van stikstof te verminderen, zoals het gebruik van ander veevoer, beter mestgebruik en stallen die minder uitstoten. Het PAS ging uit van toekomstige positieve effecten van deze maatregelen voor de natuurgebieden. Daarom gaven we alvast toestemming voor activiteiten die mogelijk schadelijk konden zijn voor die gebieden. Zo'n toestemming vooraf mag niet meer, als die positieve gevolgen niet zeker zijn. Het is daardoor lastiger om in de buurt van Natura 2000-gebieden een vergunning te krijgen voor activiteiten waarbij stikstof vrijkomt. Provincies en ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Infrastructuur en Waterstaat stellen de vergunningverlening uit tot er meer duidelijk is. Zij onderzoeken nu samen de gevolgen van de uitspraak en hoe nu verder.

Meer informatie
Kijk voor meer informatie op Bij12: https://www.bij12.nl/onderwerpen/programma-aanpak-stikstof/veelgestelde-vragen/

Projectplan Waterwet vastgesteld

Op 20 mei 2019 heeft het college van dijkgraaf en heemraden van Waterschap Rijn en IJssel het projectplan Waterwet voor de watermaatregelen in Willinks Weust vastgesteld. Een projectplan Waterwet is vergelijkbaar met een watervergunning, maar dan voor eigen projecten van het waterschap. In het projectplan staat wat het project inhoudt – de maatregelen – en hoe deze worden uitgevoerd. Hierbij wordt zo goed mogelijk rekening gehouden met de overige belangen rond het gebied.

Maatregelen
In Willinks Weust gaat het om de volgende watermaatregelen. Plaatselijk ondieper maken van de waterlopen van de Vossenveldsebeek en de afwatering van de Bekeringswieste, afkoppelen van de buisdrainage op een aantal landbouwpercelen en het ondieper maken of dempen van een aantal sloten en greppels. Deze maatregelen zijn nodig om de bijzondere natuur in Willinks Weust ook op de lange termijn in stand te houden en te versterken.

De Vossenveldsebeek in Willinks Weust

Daarnaast zijn maatregelen nodig die nadelige gevolgen voor omliggende agrarische percelen voorkomen of beperken. Hierbij gaat het om het ophogen van landbouwpercelen en het aanpassen van de perceelafwatering. In het projectplan Waterwet zijn deze maatregelen ook opgenomen.

Natuurgebieden in Winterswijk

Aan drie kanten omsloten door Duitsland, liggen ver van de snelweg een aantal unieke natuurgebieden. In onder meer het Wooldse Veen, Willinks Weust, Korenburgerveen, Bekendelle en het gebied rond de Boven Slinge werkt provincie Gelderland samen met Waterschap Rijn en IJssel, gemeente Winterswijk en terreinbeherende organisaties aan de bescherming en het herstel van de prachtige natuur als onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk.

Omgevingsvergunning verleend

Voor een aantal werkzaamheden uit het inrichtingsplan moesten we een omgevingsvergunning aanvragen. Het gaat om onder meer het aanpassen van de boomsamenstelling en het ophogen van een aantal landbouwpercelen. De vergunning is inmiddels door de gemeente Winterswijk verleend.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een initiatief van provincie Gelderland en komt tot stand in samenwerking met Waterschap Rijn en IJssel, Staatsbosbeheer en gemeente Winterswijk. U ontvangt deze nieuwsbrief omdat u eigendommen heeft in of dicht bij Willinks Weust of omdat u in het verleden betrokken was. Wij houden u via deze nieuwsbrief op de hoogte van de ontwikkelingen in Willinks Weust.

Aan- en afmelden nieuwsbrief
Gedurende de looptijd van het project ontvangt u twee keer per jaar een nieuwsbrief, of vaker als er nieuws is. De nieuwsbrieven sturen we digitaal. Ontvangt u de nieuwsbrief nog niet? Stuur dan een mail naar: willinksweust@gelderland.nl. Als u geen e-mailadres heeft, neem dan telefonisch contact op via 026 359 99 99, dan sturen wij de nieuwsbrief per post. Wenst u de nieuwsbrief niet meer te ontvangen? Dan kunt u zich ook via dit mailadres of telefoonnummer afmelden.

Meer informatie op website
Achtergrondinformatie en documenten kunt u raadplegen op www.gelderland.nl/willinks-weust. In de vorige nieuwsbrieven staat onder andere informatie over het provinciale inpassingplan, het meetnet voor grondwaterstanden en de stappen in het proces van onderzoek naar uitvoering. Deze nieuwsbrieven vindt u ook op de website. Ook staat op deze pagina het Natura 2000-beheerplan van Willinks Weust.

Provincie Gelderland
Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl

19 150 320